

SACO-modellen

Av Jan Bröms*

Expertrapport 13 till skattebasutredningen

Mars 2002

*Jan Bröms, Frötunagränd 14, 194 55 Upplands Väsby,
tfn. 08-590 714 02, email: jan.broms@minmail.net

Innehåll

1	Inledning.....	439
2	Skatten på arbete.....	441
3	Kapitalbeskattningen.....	449
4	Slutord.....	461

1 Inledning

Detta är en bland flera uppsatser i syfte att diskutera strategiska val för ett framtida skattesystem. Uppdragsgivare är Skattebasutredningen. Riskerna för att skattebaser skall fly landet är bara ett bland flera perspektiv som kan läggas på skattesystemet och vad som är möjliga uttaxeringar. Det är kanske inte ens det viktigaste. Debatten måste hela tiden kunna återföras till den inhemska politiska frågan om att utveckla system som kan vinna legitimitet och som ger sunda ekonomiska incitament till den reala ekonomin. Att defensivt låta sig jagas att sänka just de skatter som för tillfället upplevs som de mest konkurrensutsatta är ingen hållbar strategi.

Jag har blivit ombedd att som ett underlag för utredningens diskussioner utveckla de tankegångar kring skattesystemet som på SACO:s uppdrag presenterats i skriften "Renovera Sverige – agenda för en ny tid" med Lars Anell, mig själv, Lennart Läftman, Irma Rosenberg och Bengt Westerberg som författare. Även om det var en grupp fristående debattörer som där höll i pennan väljer jag att för enkelhets vinnande att tala om SACO-förslaget. Detta är desto mera motiverat eftersom förslaget har rötter som går tillbaka till skriften "Enhetlig inkomstskatt" utgiven av SACO 1986 med Gustaf Lindencrona, Nils Mattson, Ingemar Ståhl och undertecknad som författare.

Förslaget söker knyta samman beskattningen av arbetsinkomster och beskattningen av kapital på ett någotsånär konsistent sätt. Det är ingen självklar utgångspunkt. Ett inte ovanligt sätt att resonera är det motsatta. I syfte att stimulera företagandet med gynnsamma skattevillkor driver man utvecklingen mot en allt skarpare reglering av vad som i skattehänseende skall vara arbetsinkomst respektive kapitalinkomst. Och så måste man naturligtvis göra om villkoren blir alltför olika. De förkättrade småföretagsreglerna och paragrafen 3:12 blir en fundamental och oundgänglig del av skattesystemet. För självklart vore det orimligt om jag som egen firma kunde

skriva denna uppsats på avsevärt gynnsammare villkor än med normalt arvode plus alla sociala avgifter.

Hur man väljer att se på just denna fråga är inte bara i denna uppsats utan också för den praktiska politiken något av ett avgörande strategival. Skall vi eftersträva neutralitet eller inte?

Skatterna på arbete och kapital kan mötas genom insatser i syfte att begränsa marginaleffekterna på arbetsinkomster och/eller att också skatten på företagsvinster och kapital tas ut på en jämförbar nivå. Ingentenda förefaller av välkända skäl vara någon riktigt enkel debatt att föra.

2 Skatten på arbete

Hur vi väljer att beskatta arbete är naturligtvis grundläggande om vi eftersträvar enhetlighet. Arbete är den stora skattebasen. Skatteuttaget i form av inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och indirekta skatter på konsumtionen bestämmer till helt överväldigande del omfattningen av vilka offentliga åtaganden som är möjliga att finansiera. Under senare år har det allt oftare framställts som närmast ofrånkomligt att Sverige kommer att behöva sänka sitt samlade skatteuttag på arbetsinkomster. Inte minst uttrycks just detta från de internationella samarbetsorganisationerna.

Två skarpa krav dominerar debatten: Dels bedöms skatten på låga inkomster som orimligt hög – vilket den onekligen är sedd i ett internationellt perspektiv. Dels formuleras de allra högsta procentenheterna av marginalsatt – de som introducerades under rubriken värnskatt – som en belastning på landets attraktivitet som bas för sådana verksamheter som genererar de riktigt höga inkomsterna. Bägge dessa synpunkter är, som jag skall utveckla något längre fram, högst rimliga att beakta när kommande decenniernas skattepolitik skall diskuteras.

Med viss självklar logik pekar kombinationen av dessa bägge utgångspunkter i riktning mot förslagen om en s.k. platt skatt – dvs. en helt proportionell skatt kombinerad med ett rejält tilltaget grundavdrag. Modellen åtgärdar ju på en och samma gång bägge de aktuella svagheter i dagens system. Men självklarhet kan bedra. SACO-förslaget är avsevärt mera komplext i sin uppbyggnad och i de systemförändringar också i övrigt som förslaget förutsätter. För att kunna förverkligas kräver det nämligen ett antal reformer som ligger utanför det egentliga skattesystemet; förändringar som måste värderas på sakpolitiska grunder vid sidan av själva skatteproblematiken.

Höga marginalskatter kombinerat med höga marginaleffekter från bidragssystemen bör definieras som ett problem vid i stort sett

alla inkomstnivåer. De tenderar att för individen göra skillnaden mellan att arbeta och att inte arbeta för liten. På så sätt står de i konflikt med den s.k. arbetslinjen som man i övrigt vill skall genomsyra svensk politik. En första och självklar kandidat för granskning om man vill sänka de samlade margineffekterna är socialförsäkringarna. Arbetsgivaravgifterna är självklart en del av den samlade marginalskatt som lagts på individens arbetsinsats. Detta är inte minst uppenbart när det gäller den eftersträfvansvärda neutralitet mellan arbetsinkomster och kapitalinkomster som vi skall återkomma till. Funnes inte socialförsäkringsavgifterna skulle det inte genomföras alls lika många skalbolagsaffärer. När vi väljer att definiera gapet mellan skatten på arbete och skatten på kapital som ett problem är det självklart att ett sätt att sluta detta gap är att se till att betalningen av socialförsäkringspremierna liksom i det nya pensionssystemet, har en tydlig förmånssida.

Vad som bör göras, och som får utvecklas argumentationsmässigt bättre i ett annat sammanhang, är att stärka försäkringsmässigheten i sjukpenningförsäkring och A-kassa genom att etablera ett regelsystem där ersättningsnivån är definierad av faktiska inkomster och därmed betalade försäkringspremier under en anständig kvalifikationsperiod på säg 2 år. Avgifter för inkomstdelar över försäkringstaken bör inte utgå. Med en sådan starkare försäkringsuppbyggnad öppnas i sin tur förutsättningar för en rad reformer inom försäkringssystemens ram att stärka arbetslinjen. Också det ligger utanför ramen för denna uppsats, men här finns uppenbart ett stort fält att bearbeta om man ser höga marginalskatter som ett problem.

Ett avskaffande av avgifter över taken skulle innebära en avsevärd skattesänkning på högre inkomster, eller hos de arbetsgivare som betalar dessa inkomster. Den är knappast möjlig att genomföra om man inte samtidigt är beredda att acceptera en progressivitet i själva skatteskalen. Behovet av en progressiv skatteskala blir speciellt tydligt om det samtidigt sker en avgiftsväxling där den del av arbetsgivaravgifter som är försäkringspremier tas ut i form av de egenavgifter.

Den andra "yttre komponent" som SACO-förslaget bygger på är att en avsevärd del av det finansieringsansvar som nu åvilar kommuner och landsting kan lyftas av dem för att på något sätt finansieras på nationell nivå. Detta borde inte vara så gigantiskt märkvärdigt många tycks föreställa sig. En äldre vårdsförsäkring, en statlig skolpeng, en allmän sjukvårdsförsäkring som ersätter landstingen

är goda kandidater som om alla tre reformerna genomfördes skulle ta bort 2/3 av kommunsektorns utgiftsbudgetar. Men självfallet är detta frågor som kräver strukturpolitiska överväganden inom respektive sektor som måste få värderas utifrån en sakpolitisk analys. Vill man inte ta några större grepp på ansvarsförhållandena vore det praktiskt genomförbart att i stället för dagens kommunala skatteutjämningsystem, baserat på den enskilda kommunens teoretiska merkostnad i förhållande till ett riksgenomsnitt, sända hela normalkostnaden för t.ex. skolan direkt till kommunerna. Men det vore nog ändå fel. Alltför mycket av praktisk erfarenhet pekar mot att den kommunala sektorn och de politiska systemen har svårt att mobilisera den managementkompetens som bör krävas för att på ett bra sätt förvalta närmare en tredjedel av landets BNP.

För mina syften i detta sammanhang räcker det dock att konstatera att det finns tekniska möjligheter att inom mycket vida gränser genomföra de skatteväxlingar som önskas bara den politiska viljan finns. Att flera olika departement blir inblandade borde inte behöva vara ett helt oöverstigligt hinder även om det ibland kan verka så. Med detta sagt – dvs. att det inom den offentliga sektorn finns alla möjligheter att kanalisera var skatteintäkter slutgiltigt hamnar – är det möjligt att i ett första led betrakta de samlade skatteintäkterna som en enda budget inom vars ram olika skattereformer kan diskuteras.

SACO-förslaget utgår från att utgifter som i dag finansieras över kommunalskatten kan ges en nationell finansiering i en omfattning som sänker den genomsnittliga kommunalskatten från dagens 32 å 33 kronor till 20 kronor. Med utgångspunkt från detta föreslås att grundavdraget i skattesystemet helt avskaffas. Den 20-procentiga skatten tas alltså ut från första kronan. Observera att detta och efterföljande sifferexempel är en räkneövning i syfte att illustrera en reformväg och inte något genomarbetat förslag. Det är den skisserade strategins olika intressanta egenskaper som det finns anledning att belysa. Detta sker genom att den skattestruktur som uppkommer jämförs med å ena sidan dagens system och å den andra en variant av de många förslagen om s.k. platt skatt.

SACO-gruppen gör det lätt för sig genom att anta att det under kommande år skapas ett utrymme att sänka de direkta skatterna med 60 miljarder kr. Hur realistiskt detta är må få prövas i särskild ordning. Rapporten var skriven i ett läge när Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet föreföll söka överträffa varandra i kalkyler över i tiden näraliggande års skattesänkingsutrymme.

Beräknat på 1997 års taxeringsunderlag kostar, med den faktiska kommunalskatten för år 2000, en plattskattvariant med grundavdrag på 30 000 kr just 60 mdr. kr. SACO-förslaget tar som kontrast alltså ut 20 kommunalskattekronor utan något som helst grundavdrag. Det lägger också in en högsta marginalskatt på 50 procent vid nuvarande avgiftstak för socialförsäkringarna, dvs. vid 7,5 basbelopp. Med platt skatt blir naturligtvis kommunalskattesatsen högsta marginalskatt. I SACO-modellen förutsätter man att det mellan högsta och lägsta marginalskatt skall finnas en tredje marginalskattenivå på 30 procent. Vi får således en progressiv marginalskattekurva med nivåerna 20, 30 och 50 procent. I modellskissen används det "tillgängliga" skattesänkingsutrymmet för att utsträcka intervallet med den lägsta marginalskatten så långt pengarna räcker, vilket visade sig bli upp till 165 000 kronor i årsinkomst.

Än en gång: Exakt så här skulle inte ett genomarbetat skatteförslag se ut. Det ligger t.ex. stora poänger i att kunna utsträcka det lägsta skattesiktet ytterligare – kanske ända upp till de 7,5 basbeloppen för att på så sätt göra skattesänkningen ännu mera attraktiv för "de medelinkomsttagare" som befinner sig något högre upp i inkomstskalan. Vad jag här vill visa är bara att det ligger inom det möjligas ramar att åstadkomma betydande förändringar i skattestrukturen av ett visst slag och med en viss inriktning.

Innebörden av skissen illustreras bäst genom nedanstående två diagram. Det första illustrerar på individnivå ökningarna i inkomst efter skatt. Räknet på disponibel inkomst blir ökningarna av självklara skäl generellt sett lägre. Vi ser att reformens inkomsteffekter blir förhållandevis jämnt fördelade, men med en klar inriktning mot intervallet 100 000–200 000 i årsinkomst. Trots att marginalskattetaket sätts vid 50 procent erhåller inkomsttagare i intervallet 130 000 till 180 000 en procentuellt något lite högre ökning av sina inkomster efter skatt än de med en million i årsinkomst. Att det är mot "låga normalinkomster" reformen riktar sina effekter framgår med ännu större tydlighet om vi som i diagram 2, ser i vilka inkomstlägen som reformens budgetmässiga kostnader – de 60 miljarderna – läggs ut.

Reformens ganska jämna fördelningspolitiska effekter utefter inkomstskalan gör att förutsättningen om ett skattesänkingsutrymme på 60 mdr kr egentligen inte är en nödvändig förutsättning för SACO-förslagets attraktivitet. Det spelar här ingen väsentlig roll om nollinjen i diagram 1 ligger någon eller några procentenheter högre. Däremot krävs minst 60 mdr kr i skattesänk-

ning för att det skall vara möjligt att göra förslaget om platt skatt rättvisa. Man kan säga att SACO-förslaget snarast pekar mot en metod att ta ut dagens höga skatter på ett smartare sätt.

Diagram 1

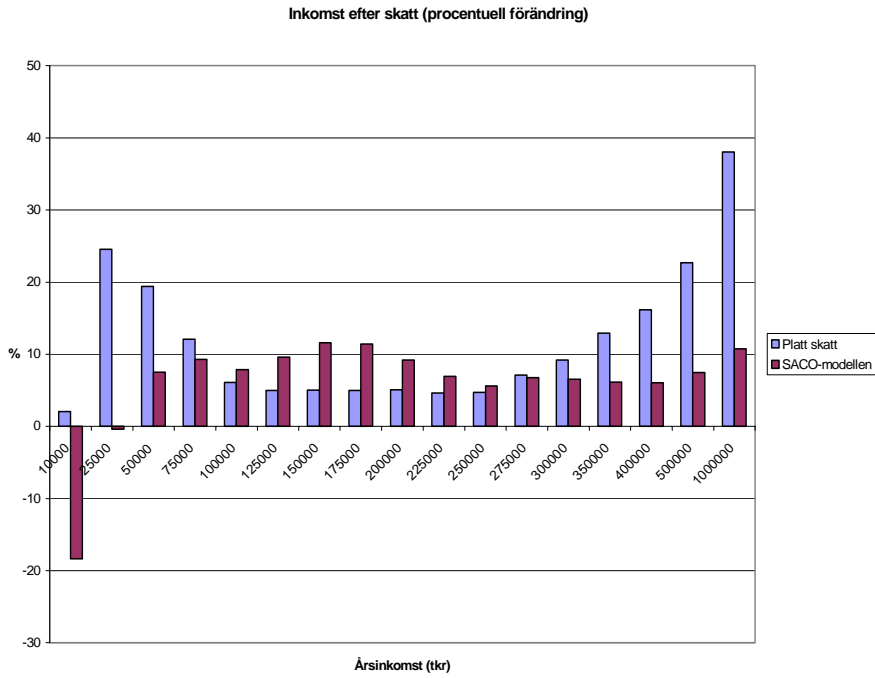
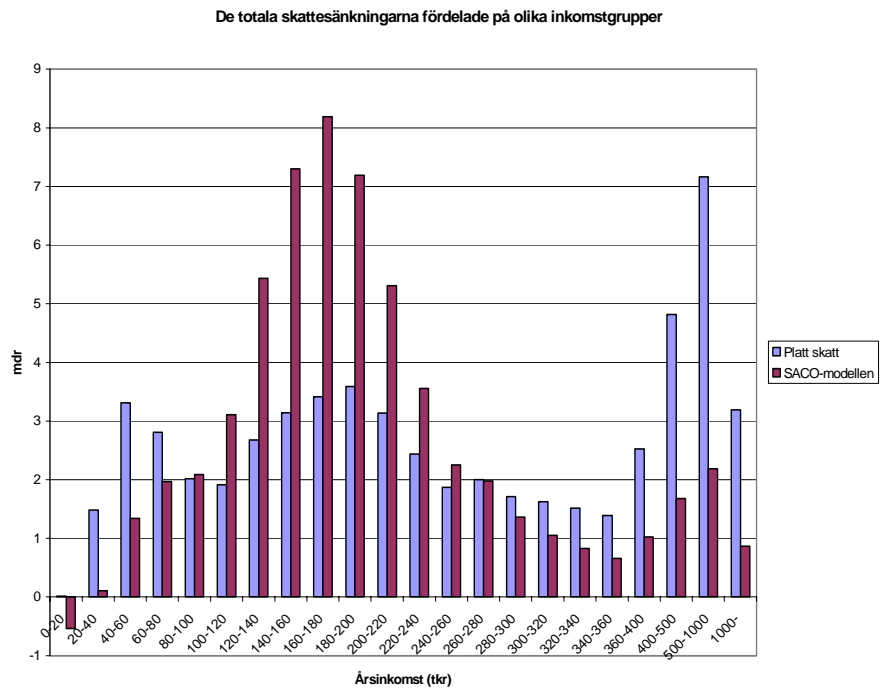

Diagram 2

Kommer Skattebasutredningen i sina överväganden fram till att det skulle ligga betydande värden för Sveriges långsiktiga attraktivitet som investeringsland i att kunna sänka sin högsta marginalskattesats är det nog ungefär så här det måste få gå till. Åtgärden ingår i ett paket där i första hand låg- och medelinkomsttagarna gynnas.

Även om arbetskraft är en geografiskt trögrörlig produktionsfaktor är frågan om att hålla en konkurrenskraftig skattenivå på arbete inget man enligt min mening bara kan vifta undan som oväsentligt. Ingen vet något bestämt om vilka krafter det är vi här spelar med. Det finns inte ens några entydiga referenspunkter för de resonemang som brukar föras. Det handlar om processer där skatten för de anställda bara är en bland många påverkansfaktorer i lokaliseringsbesluten. Självfallet värderas på kort sikt framförallt tillgången till relevant kompetens som mera tungt vägande. Men kompetensen kan lätt låta sig lockas att göra sina insatser någon annan stans; kanske för samma arbetsgivare. När någon strategisk verksamhet går Sverige förbi försvinner kontaktytor och marknader för annan näraliggande kvalificerad verksamhet. Endogena tillväxtprocesser handlar om sådant. Man noterar t.ex. de kreativa

klusterbildningarnas betydelse och spridningseffekter för utvecklandet av konkurrenskraftiga verksamheter. Det kan vara oerhört strategiskt för den framtida levnadsstandarden i landet att t.ex. forskning och affärsverksamhet överstiger någon kritisk massa som ger "klustret" sin egen dynamik. Av ren självbevarelsedrift för landet borde det finnas anledning att söka hitta vägar att genomföra den förtroendeskapande åtgärd som en sänkt högsta marginalskatt skulle innebära. Någon sorts indirekt erkännande av att vi här lever med en problematik som kan vara allvarlig är införandet av den s.k. expertskatten.

Det finns anledning att utveckla ytterligare ett par aspekter på hur en inkomstskattereform av det skisserade slaget skulle befrämja en sund samhällsutveckling.

Deltidsinkomsttagare och låga heltidsinkomster gynnas inte bara vad gäller reformens direkta inkomsteffekter. De kommer också att få avsevärt sänkta marginalskatter. Innebörden av att avstå från grundavdrag i systemet blir ju att motsvarande pengar kan användas för att sänka marginalskatterna på lämpligt sätt utefter hela skatteskalan. Ett antal s.k. fattigdomsfällor kan begränsas till sin omfattning. Det blir t.ex. lättare att bygga acceptabla välfärdssystem vars innebörd inte kommer i konflikt med tanken på att arbete skall löna sig. Det är också bland de deltidsarbetande som marginaleffekterna bedöms ha störst betydelse för arbetskraftsutbudet. Förslaget skulle således kunna ge upphov till ett antal följdbesparingar och framförallt är det högst rimligt att tänka sig betydande s.k. dynamiska effekter. Marginalskatte- och marginaleffektssänkningarna inom de för arbetskraftsutbudet mest relevanta inkomstskikten kan nämligen, utöver den inkomsteffekt som ovan illustrerats, göras högst betydande.

För den politiska debatten finns det anledning att söka en klarare definition av vad man menar med begreppet låginkomsttagare. Vad menar EU-kommissionen och IMF när man med sådan emfas hävdar att Sverige bör sänka sina direkta skatter med speciell inriktning på låginkomsttagarna? Menar man de som tjänar 20 000 konor per år i ett sommararbete eller menar man de som har en lön motsvarande 150 000 i heltidsarbete? Jag anser att de för den fortsatta samhällsutvecklingen intressanta frågeställningarna bör ha sitt fokus på de senare grupperna och inte på dem med en bevisligt extremt låg årsinkomst, men där denna inkomst inte annat än högst undantagsvis kan ha varit personens huvudsakliga försörjningskälla. Det är också värt att notera att SACO-förslaget ger sänkta margi-

nalskatter redan från en inkomstnivå på strax under 10 000 kronor i årsinkomst. Och – som indirekt har visats ovan – handlar det om en statsfinansiellt avsevärt billigare strategi än att söka sänka skatten på de första 20–30 000 kronorna av inkomst för alla – höginkomsttagare såväl som låginkomsttagare.

Inom parentes bör kanske skjutas in att den utvidgning av antalet inkomsttagare som följer av att också små inkomster beskattas knappast är förenad med några tekniska svårigheter. Alla uppgifter finns redan i Riksskatteverkets datorer genom de uppgifter som arbetsgivarna lämnar. En proportionell skatt på 20 procent på dessa inkomster gör varken från eller till som ett administrativt problem.

En inte ointressant bieffekt av förslaget är dess konsekvenser för den kommunala skatteutjämningen. Breddas den kommunala skattebasen genom att skatt tas ut från första kronan innebär detta naturligtvis ett procentuellt mycket större bidrag till Piteås finanser än till Danderyds. De erforderliga kommunalskatterna utjämnas således med betydande automatik. Därtill kommer att om staten på olika sätt tar över finansieringsansvaret för sådant som beslutas på nationell nivå och där kommunerna bara har att följa riksdagens beslut så klarnar kanske också perspektivet på vilka utgiftsbeslut som lokalsamhällena själva bör ta det ekonomiska ansvaret för. Förutsättningarna för en fungerande kommunal demokrati bör förbättras när det egna ansvarsområdet blir tydligare och inte på samma sätt reglerat från riksdagen.

Bortsett från det allra mest övergripande; att sunda ekonomiska strukturer i den interna ekonomin är av fundamental betydelse för "skattebasers" benägenhet att vilja stanna och utvecklas i landet, så är slutsatsen av den hittillsvarande texten att det borde gå att sänka den högsta marginalsikten på arbete ner till 50 procent. Denna procentsats utgör utmaningen när vi i det följande skall diskutera skatterna på kapital och på företagsvinster.

3 Kapitalbeskattningen

Valutareglerna är för överskådlig tid avskaffade. Det gör det nästan omöjligt att upprätthålla en av den internationella skatterättsens grundläggande principer – att nationalstaten anses äga sina innebyggares odelade skattekraft. Som en första indirekt konsekvens av att denna princip är under press får man nog tolka det förhållandet att 1990/1991 års skattereform införde en separat och proportionell kapitalinkomstbeskattning. Alla individens inkomster lades inte längre samman till en inkomst. Kapitalbeskattningen gjordes till en frizon från den progressiva beskattningen.

Självklart kommer det att bli allt svårare för nationalstaten att göra anspråk på ett internationellt kapital och dess avkastning. Marknaden är extremt innovativ när det gäller att hitta nya konstruktioner för värdepapper och skuldförbindelser. Gränsen mellan vad som är riskkapital och vad som är lån kan om skattereglerna så tillåter göras hur flytande som helst, något som i sig är önskvärt. Det öppnar för en kontraktsfrihet mellan den reala sektorn och den finansiella som gör att överenskommelser och kontrakt utan skattehänsyn kan fås att spegla det materiella innehåll man vill ge åt ett samarbete. Till det skall jag återkomma.

Först bör konstateras att det inom den överbyggnad på den reala ekonomin, som det finansiella systemet bör analyseras som, sker en teknisk utveckling vars konsekvenser nog inte annat än antydningssvis kan förutses. Banker, försäkringsbolag och andra finansiella institutioner verkar i en elektronisk rymd som i förlängningen kanske inte ens behöver en nationell bas där transaktioner och tillgodohavande registreras. Det hjälper nog inte hur mycken möda EU, OECD och FN (som också är inkopplat på frågan) anstränger sig att få in Gibraltar, Antillerna, Luxemburg och Kanarieöarna i fällan. Och lyckas man blir affärerna bara ännu mera lönsamma på någon annan ögrupp med exotiskt namn, eller i cyberspace. Politiken skjuter mot ett extremt rörligt mål.

Det är knappast heller någon framgångsformel att angripa problemen på nationell nivå. Visst görs lagstiftningen tätare och tätare i syfte att förhindra att tillgångar förs ut ur landet utan att först bli skattemässigt korrekt värderade inom landet. Visst är mycket av det som sker i stor skala olagligt. But – so what? Konsekvenserna av de lagar vi har borde redan nu ställa krav på att skatteverket lägger ner avsevärt mera möda på att ta reda på vart individers och företags pengar tagit vägen eller var de kommit från. Men hur långt som helst kan man inte gå utan att vi får ett kontrollsamhälle av det obehagliga slaget. Det finns också gränser för hur olönsamt man kan göra det att vara hederlig, helt oberoende av fuskets och halv-fuskets volymmässiga omfattning.

Detta om detta. Alternativet – och det finns nog bara ett – är att koncentrera skatteansträngningarna mot en avsevärt stabilare skattebas, nämligen i detta fall de produktionsvärden – förädlingsvärden – som produceras inom landets gränser. Här är vi på ett annat sätt herrar i eget hus. Holländska Antillerna är ingen svår konkurrent. När internationellt samarbete behövs är det högst utvecklade länder inom OECD som vi har anledning att söka samarbete med. Det kanske inte går – och det diskuteras i vad mån det faktiskt är önskvärt – vad gäller skattesatsernas höjd. Men rimligtvis borde man med rimliga krav på rimlighet kunna enas om ett regelverk för till vilket land ett visst koncernöverskott skall hänföras för att där kunna beskattas. Arms length princip i amerikansk tappning är med goda skäl ifrågasatt bland skattepraktiker, men något i den stilen blir såvitt jag förstår den enda skattepolitiska strategin på det internationella planet som har skuggan av en chans att bli framgångsrik. Det ligger en distinktion mellan vad som är svårt och vad som är hopplöst.

Under alla omständigheter måste vi – såväl internationellt som nationellt – förbereda oss på att hitta en annan lösning på kapitalinkomstbeskattningen än att försöka ta ut den i sista ledet på en transformationsprocess där pengar och ägande fritt vandrar över landsgränser och bolagsformer. Det är ju t.o.m. så att det kapitalistiska systemets etik på ett internationellt plan inte alltid accepterar att ägar- och finansieringsförhållanden skall vara öppet kända.

Alternativet är att beskatta kapitalinkomster så tidigt som möjligt – att beskatta dem där de uppkommer som produktionsvärden i den reala ekonomin. Med hela förädlingsvärdet som en något så när likvärdig skattebas uppnås åtminstone inför vissa makroekonomiska påfrestningar en ökad stabilitet i statsintäkterna. Något så-

dant måste ha föresvävat dem som under de gångna decennierna föreslagit bruttoskatter, förädlingsvärdeskatter, promser och vad det har kallats. Men en modell för indirekt beskattning är inte vad jag tror på. Jag tror att man, inte minst av legitimitetsskäl, också för kapitaldelen av förädlingsvärdet bör eftersträva en tydlig inkomstbeskattning.

Självklart är det så att alla löpande inkomster som tillfaller ägare av s.k. finansiella tillgångar har sin exakta motsvarighet i produktionsvärden som uppkommit i det reala systemet. Det är en ren nationalinkomstidentitet. Dessa produktionsvärden registreras dock inte alltid på ett helt motsvarande sätt, när det t.ex. handlar de konsumtionsvärden som bostadskapital genererar eller när kapitaltillgångar "hyrs" med krediten som instrument. Kapitalinkomsters förankring i den reala ekonomin är dock ofrånkomlig och stark. Den samlade reala avkastningen på sparande kan inte på lång sikt avvika från den reala ekonomins tillväxt.

Utöver direktavkastningen har vi tillgångsmassornas ständiga omvärdering på marknaden och reavinsterna att ta ställning till som ett skatteproblem.

SACO-förslaget innebär att vinster beskattas bara en gång och då där de uppkommer i form av produktionsvärden. Hur sedan de kontrakt ser ut som har finansierat verksamheterna spelar ingen roll, och följaktligen heller inte hur många varv och på vad sätt pengarna snurrat i det finansiella systemet. De överskott som uppkommer förväntas vara en gång för alla effektivt beskattade i företagsledet. Räntor blir varken skattepliktiga eller avdragsgilla.

Reavinster blir inte en skattefråga. Att köpare och säljare enas om att en tillgång är mera värd än vad säljaren en gång investerat borde inte vara en fråga för Fiskus. Staten får lugnt vänta på sina intäkter tills dessa förväntningar realiseras i faktiska vinster. Det ligger någon sorts etik och moral i ett sådant ställningstagande.

Förslaget är således mycket, mycket långtgående inte bara i förhållande dagens skattepolitiska förhållanden utan också i förhållande till tongivande dagsaktuellt skattepolitiskt tänkande. Antalet frågor att reda ut med argument och konkretiseringar blir därför mycket stort. Jag skall i det följande, om än ytligt, beta av vissa.

För det första borde det inte råda några delade meningar om att förslaget – om det skulle kunna genomföras – har en oerhört tilltalande enkelhet. De företagare jag har talat med har på olika sätt omvittnat den befrielse de skulle uppleva av att få bli avskattade en gång för alla direkt i verksamheten. Nu läggs betydande ansträng-

ningar till ingen egentlig nytta ned på att försöka rädda hem överskott i företagandet till den privata ekonomin. Till alla som tror att den rimliga lösningen är att gå vidare på 3:12-linjen vill jag också, utan belägg och ytterligare konkretisering, rapportera synpunkten att detta för det mesta tycks vara möjligt med lite fantasi och en bra revisor. Småföretagen tycks redan ha skaffat sig sina motsvarigheter till storföretagens återköp av egna aktier.

Men är ett borttagande av avdragsrätten för ränteutgifter är möjligt att genomföra? Detta är ju en förutsättning för att vi skall få ett skattesystem som inte behöver bekymra sig över hur verksamheter har finansierats. Är det dessutom praktiskt och ekonomiskt möjligt att i en internationell ekonomi beskatta företagsvinster med en skattesats som skäligt motsvarar Sveriges också efter den ovan skisserade reformens fortfarande hög marginalskatt på arbete? Åt dessa gigantiska frågeställningar skall jag ägna återstoden av denna uppsats.

Det måste, som en första utgångspunkt, sägas vara ett grundläggande systemfel i förhållande till dagens industriella behov att finansiering via lån har gjorts avsevärt billigare än finansiering med riskkapital. Stora låneberoenden skapar en instabilitet såväl på makronivå som mikro. I det företagande vi numera ser som framtidsbranscher är finansiering med riskkapital, trots alla skatteincitament i motsatt riktning, den helt självklara finansieringsformen. Vi lever i ett skeende där ekonomisk utveckling förutsätter ett stort mått av experimentell verksamhet där många projekt med osäker utgång behöver få sin finansiering och prövas på marknaden. Detta bör i så begränsad utsträckning som möjligt göras till en uppgift för bankerna. Deras huvudsakliga uppgift är att med så små marginaler som möjligt hålla betalningssystemet i funktion. Den senare rollen är svår att förena med stora kreditrisker och kreditförluster som behöver täckas in i handelsmarginalerna. Konkurrensen på kreditmarknaden kommer på den institutionella sidan sannolikt att leda till en allt tydligare boskillnad mellan riskfinansiering och lånefinansiering något som också samhällsekonomiskt bör bedömas som önskvärt. För den realekonomiska utvecklingen blir det alltmer betydelsefullt att det existerar en livaktig riskkapitalförsörjning också på lokal nivå i mer eller mindre intima nätverk.

Som jag ser det borde det också vara ett samhällsmål att långsiktigt höja, eller åtminstone söka upprätthålla, soliditetsgraden i all ekonomisk verksamhet. Det ger ekonomin såväl utvecklingsförmåga som en ökad robusthet. Det framstår i det perspektivet som

direkt galet att i skattesystemet etablera en systematisk preferens för länefinansiering. De regler vi nu har är formade för en tidigare epoks behov med stora infrastrukturinvesteringar och stora möjligheter att laborera med hög leverage. När för några år sedan våra stora industrikoncerners främsta krav riktat till näringsministern i de s.k. tillväxtsamtalen visade sig handla om rätten att genom återköp av egna aktier få sänka sin konsolidering fanns det anledning att fundera över vad som egentligen pågår.

Felet är naturligtvis inte att riskkapital som inte behövs i en verksamhet återgår till marknaden. Så bör naturligtvis ske. Felet är att de skattemässiga incitamenten systematiskt pekar i riktning mot ett aktieägarintresse av att vara finansiellt svag för att ge största möjliga utväxling på det dyrare aktiekapitalet. Det handlar om mekanismer som bygger under ett allt starkare kortsiktigt shareholders-value-tänkande, en kultur som kanske också den står i konflikt mot det långsiktigt önskvärda. Men om detta senare går det nog inte att veta så mycket med bestämdhet.

Ändras prisrelationen mellan eget och främmande kapital så kommer det naturligtvis successivt att ändra finansieringsmönstren. Det är i princip låntagarna som styr sin egen finansiering. De institutioner som idag kanaliserar merparten av sparande kommer att omvikta sina portföljer mot en större andel aktier och en mindre obligationsandel. Potentialen är sett över tiden närmast obegränsad. Bara några procentenheters förskjutning från statsobligationer till aktier i pensionsfonderna har förutsättningar att ganska radikalt ändra företagens balansräkningar. Att ändra kultur och institutioner på denna punkt är med mitt synsätt något av en samhällspolitisk säkerhetsåtgärd. Nästa gång – och den kanske inte ligger långt borta – som världsekonomin går in i ett krisskede kommer sannolikt analysen bl.a. att handla om effekter som fortplantas via kredit-systemet, bankers vilja och förmåga att i ett nytt läge bevilja lån, credit crunch, att allt fler obligationslån får stämpeln på sig att vara s.k. junk bonds.

För tekniska och teoretiska aspekter på skatteneutralitet mellan lånat och eget kapital hänvisar jag till Stig von Bahrs utmärkta skrift i samband med utvärderingen av skattereformen, utgiven av Konjunkturinstitutet. Mitt fokus i denna uppsats är att spekulera kring praktisk-politiska aspekter som kan läggas på frågan. Och sådana finns många. Det skulle, trots slutresultatets alla attraktiva egenskaper, helt enkelt inte vara någon populär reform.

En första källa till motstånd ligger i etablerade ägarförhållanden och maktstrukturer. Många maktpositioner inom svenskt näringsliv hänger i sköra trädar av teknik som syftar till att på grundval av ett begränsat eget ägande kunna kontrollera avsevärt större reala verksamheter. Fördyras lånefinansiering i förhållande till finansiering med eget kapital kommer den redan uppenbara tendensen till att mera av den direkta ägarmakten går till de stora sparandeinstitutionerna att ytterligare förstärkas. Det är antagligen ingen helt lyckosam utveckling. Men självklart går det att finna rationella lösningar också på detta även om det är en uppenbart besvärlig fråga att diskutera.

Frågan måste naturligtvis ses tillsammans med det avskaffande av dubbelbeskattningen som föreslås. Att finansiera företagande från enskilda svenska medborgare kommer att förbilligas. Sannolikt måste Sverige med det snaraste skapa förutsättningar som möjliggör för svenskar att inom landet gränser kunna bli rejält rika. Förmögenhetsskatten (som ligger utanför ramen för denna uppsats) håller på att bli omöjlig att upprätthålla. En stark lokal affärskultur med finansiella muskler kan mycket väl vara ett av de viktigaste instrumenten om man vill hänga på tåget in i den nya ekonomin på ett framgångsrikt sätt. Det skall bli oerhört spännande att se hur uppdragsgivarna till denna uppsats turnerar just den frågan.

Bostadsfinansieringen

Ett andra besvärligt område om avdragsrätten för ränteutgifter skall avskaffas är naturligtvis bostadsfinansieringen. Här behövs ordentliga övergångstider. Kanske vore det också önskvärt med någon form av nybyggnadsstöd (t.ex. en restitution på moms). Men kan ekonomin i sin helhet, såsom nu synes ske, hållas kvar på en låg inflationsnivå med låga realräntor borde det inte vara oöverkomligt att hitta en strategi för att avskaffande av all räntebesättning.

Rent teoretiskt framstår det som högst rimligt, inte minst med det synsätt som i övrigt utvecklas i denna uppsats, att lägga en skatt på det konsumtionsvärde som bostadskapitalet kan sägas generera åt sina ägare. Men det kan ändå vara fel. Det ligger så stora sociala värden i att kunna hålla rimligt låga boendekostnader att en politik i just detta syfte kan vara motiverad. Det är ingen del av SACO-förslaget, men personligen skulle jag gärna se ett program för

fastighetsskattens avvecklande just i syfte att stärka det civila samhället.

I en utredning om skattebasers rörlighet kommer man med en ytlig analys lätt till motsatt slutsats – Att boendekapitalet är den ideala skattebasen. Fastigheter flyttar inte till Luxemburg, som det brukar sägas. Jag tror att denna bedömning är direkt farlig för en god samhällsutveckling. Kortsiktigt finns det naturligtvis skattepengar att ta från boende i det nedamorterade bostadsbeståndet, men kapital måste ju kontinuerligt förnyas. Människors vilja att bygga, förnya och försköna i boendet är i min föreställningsvärld såväl en av de viktigaste tillväxtmotorerna i samhället som en viktig livsstilsskapande kraft. Den riskbild för makroekonomin som oroar mig mest är gammaldags keynesiansk; att människors investeringsvilja i en framtid strukturellt kommer att vara för låg i förhållande till alla sparandeönskemål. Att vi skall gå in i en japansk situation. Det är förvisso inte dagens problem, men det kan bli så snabbare än någon anar. Bästa sättet att skydda en ekonomis livskraft och attraktivitet är med mitt sätt att sen att försöka hålla uppe investeringsviljan hos såväl företag som hushåll. Då kommer också sparatet.

Men hur kan man med en sådan gammaldags keynesiansk världsbild föreslå åtgärder som är ägnade att fördyra lånefinansiering? Det tål att funderas över. Min uppfattning är att det är fullt möjligt att av det paket som ovan skisserats får en expansiv effekt om man ser till helheten. Hela bostadssektorn görs i det som ovan sagts till en skattepolitisk frizon. Varken skattebelastning eller skatteöverväganden kommer in någonstans i kalkylerna. Bara symbolvärdet av detta kan frigöra krafter i form av långsiktig investeringsvilja – stimulera produktionsutbudet och därmed pressa priserna på hyresmarknaden. Sverige har under bara ett par decenniers tid gått från ett extremt skatte- och subventionsgynnade boende till dess direkta motsats. Statsfinansiellt har det kanske varit nödvändigt, men de sociala kostnaderna riskerar samtidigt att bli betydande, speciellt för de yngre generationer som nu söker en första bostad. En mellanväg känns påkallad.

Företagsbeskattningen

Att ta bort finansiella kostnader och intäkter ur företagens deklARATIONER kan vara vanskligare. Men också den frågan måste värderas utifrån någon sorts helhetsbedömning. Genom dubbelbeskattning-

ens avskaffande underlättas finansieringen med riskkapital från allmänheten. Detta är antagligen speciellt viktigt när nu den ekonomiska utvecklingen och den samhällsekonomiska balansen i allt högre grad synes bli beroende av entreprenöriella initiativ ute i regioner och i klusterliknande nätverk. Förslagets tendens är uppenbart ett gynnande av den nya ekonomin på den gamla ekonomins bekostnad.

Men kan man dessutom höja bolagsskattesatsen? Att göra så strider uppenbart mot de föreställningar som f.n. kommer till uttryck i den internationella skattekonkurrensen. Tendensen är uppenbart en stark vilja att sänka företagsskatterna. Utan EU:s trots allt bromsande inverkan är bolagsskatten nog den skatt som tydligast skulle kunna bli föremål för ett "race to the bottom". Men hur välgrundad är den analys som styr denna politik?

I den gamla ekonomin drog man ofta helt andra slutsatser. Bolagsskatten kunde i investeringskalkylen betraktas närmast som en fast kostnad. Den kunde vid gällande kalkylränta okomplicerat översättas i motsvarigheten av säg två till fyra procents arbetsgivaravgift beroende på kapitalintensiteten i verksamheten. Blev det ekonomiska utfallet bättre än man räknat med fick man dela med sig en del till staten och blev det sämre fick man rabatt på den tänkta skatten. Ingen tvekan föreföll råda bland ekonomer om att bolagsskatten långsiktigt var något som övervältrades på "löneutrymmet" och höjde de faktiska vinsterna före skatt. I bägge avseendena kunde skatten anses som en stabiliserande mekanism i samhälls ekonomin. Myrdal m.fl. hävdade t.o.m. med viss emfas att de höga skattetrösklarna ökade benägenheten för risktagande och investeringar inom näringslivet. Erfarenheterna från länder som historiskt har haft särskilt höga bolagsskatter (USA, Tyskland) har heller aldrig kunnat framställas som direkt avskräckande.

Det är fullt möjligt att det bara är dålig analys som lett fram till den politiska prioriteringen av just bolagsskattesatsen som den viktigaste faktorn i internationell skattekonkurrens. Vad som skrämmer är framförallt två typer av marknadseffekter (övervältringar) som skulle kunna påverka reallöner och tillväxt på ett negativt sätt. Den ena är den som diskuteras ovan, att skatten skulle tendera att höja kapitalandelen och sänka löneandelen i produktionen. Den andra är att kapitalintensiteten i produktionen skulle komma att sjunka. I en teoretisk modellering av problemet får man lite av bägge effekterna eftersom ju mera man får av den ena effekten desto mindre skäl blir det att frukta den andra. Men rimligtvis borde, så

länge vi rör oss inom rimliga intervaller, bägge effekterna sedda som ett renodlat substitutionsproblem vara av måttlig samhällsekonomisk betydelse.

Latent allvarligare vore om företagsbeskattningen och företagskattesatsen skulle ha betydande effekter på var internationella koncerner väljer att förlägga sin produktionsverksamhet. Här är det vinstbeskattningen inom företagen mer än ägarbeskattningen som kan vara av strategisk betydelse. Avkastningsskatterna på ägarna är vad de är i olika länder och i olika ägarformer. Det är skatten i det första produktionsledet som kan påverkas genom lokaliseringsbeslut. Vi kan heller inte bortse från att bolagsskattesatsens höjd kan spela en roll (men antagligen i långt mindre grad än vad många föreställer sig) för var företag genom sin interna prissättning väljer att redovisa en uppkommen vinst.

Samma typ av negativt kumulativa effekter som kan drabba ett land genom alltför höga högsta marginalsatser på arbete kan naturligtvis utvecklas också när det gäller bolagsskattesatsen. Ändå finns det nog skäl att tro att för den reala utvecklingen och för investeringsbesluten så är frågan underordnad allt sådant som har med arbetsmarknadens attraktivitet, samhällsklimat och med tillgången på erforderlig kompetens att göra. Med betydande sannolikhet är också skatterna på arbete av väl så stor betydelse för investeringsbesluten. Även om en del skatteunderlag kan smita från landet är det svårt att tro att bolagsskattens höjd – återigen så länge vi rör oss inom rimliga intervaller – skall ha någon särskilt avgörande betydelse för de reala investeringsbesluten. Ett lands attraktivitet som investeringsland bör nog bedömas med ett betydande mått av helhetssyn.

Inte minst den skatt som utgår i ägarledet på de finansiella tillgångarna är här av betydelse. Det gäller redan förutom att utvecklingen på området, som inledningsvis påpekades, är vad som idag allra mest provocerar i de politiska övervägandena. Med den allt starkare respekt som under senare tid förefaller växa fram inom forskningen för att det är sådana krafter som kan mobiliseras underifrån – i nätverk, lokalsamhällen och klusterbildningar – som faktiskt bestämmer utvecklingen förefaller det mest angelägna vara att söka skattelösningar som stärker de interna (i vid mening) kapitalistiska strukturerna. En utredning vars uppdrag är att specialstudera hur skattebaser kan flyta över ländergränser kan lätt få fel fokus för att kunna greppa helheten.

Ribban för enkelbeskattade bolagsvinster har i den tidigare texten lagts så högt som vid 50 procent för att en önskad neutralitet skall uppnås i förhållande till arbetsinkomster. Behöver man verkligen gå så långt? En skattesats på 50 procent framstår knappast som trovärdig med tanke på att utvecklingen inom de flesta länder går i rakt motsatt riktning. Men det finns möjligheter att hantera just detta dilemma.

Ett första syfte med SACO-förslaget var att skapa bredast möjliga legitimitet för att kapitalinkomster en gång för alla blivit effektivt och skäligt beskattade där de uppkommit i produktionen. Detta skulle i sin tur kunna vara grunden för ett rejält reningsbad i den djungel av skattekineseri som nu råder. Systemet skulle bli extremt enkelt och genomskådligt. Vare sig överskott disponerats för att skapa kapitalvinster, ränteintäkter, utdelningar eller arvoden skulle de bli likvärdigt beskattade. Detta talar naturligtvis för att skattesatsen bör sättas så högt som möjligt och helst vid den högsta marginalskattesats som drabbar arbetsinkomster, dvs. enligt förslaget vid 50 procent. Men en så hög skattesats behöver inte belasta alla företagsinkomster. Jag skall nedan argumentera för en teknik med vars hjälp det är möjligt att sänka denna skattesats sådan den slår igenom i företagets investeringskalkyler utan att principen om en neutralitet mellan inkomster från arbete respektive kapital kan sägas naggas i kanten på något oskäligt sätt.

Det går att argumentera för att företagarincomester på grund av sin mera osäkra karaktär, sin betydelse för flexibilitet och för ekonomins anpassningsförmåga, borde kunna beskattas gynnsammare än trygga löneinkomster. Här finns heller inga grundavdrag och inkomstskikt med lägre skattesatser. Men framför allt kan det finnas anledning att ta fasta på det kapital som faktiskt investerats och utsatts för företagandets risker. En teknik att göra det vore att i företagets deklaration låta ett antal poster i balansräkningen skrivas upp som framtida avskrivningsunderlag i takt med inflationen och varför inte ytterligare några procentenheter. Avskrivningsunderlaget från gjorda kapitalbindningar fås därigenom att växa. Ett sådant regelsystem – där summan avskrivningar över tiden tillås bli större än vad som i nominella termer faktiskt har investerats – kan i investeringskalkylen direkt översättas i termer av en för företaget sänkt genomsnittlig skattesats på investeringarnas avkastning. Avskrivningsmedlen tas naturligtvis fram inom företaget som ett beskattat kapital. Effekten kan för långsiktig kapitalintensiv verksamhet göras betydande.

Men en sådan skattesänkning förutsätter naturligtvis kapitalbindning och ett reellt risktagande. Den kommer inte att gynna företag vars balansräkning i första hand är överskottslikviditet. För advokatkontor och för sådana som mig själv, med kontoret hemma i bostaden, kommer det inte att råda någon tvekan om att marginalskatten är effektiva 50 procent och genomsnittsskatten ytterst nära detta tal. En "tillgång" jag med stor förtjusning skulle vilja rekommendera för en sådan behandlig i form av skattemässig uppvärdering över tiden är ackumulerade förluster allt i syfte att gynna den nya ekonomins växande antal strävsamma företag som år efter år, med stöd av förhoppningsfulla finansiärer och venture capitalbolag, söker få lyft på sin affärsidé.

En formell skattesats på 50 procent för bolagsvinster behöver således inte göras till en effektiv skattesats på 50 procent i företagens affärsplaner. Däremot blir den nog effektiv för alla på marginalen.

En övergång till skattemässig likabehandling av lånat och eget kapital kräver naturligtvis övergångsregler speciellt för sådana kapitaltunga verksamheter där lånefinansiering idag är den helt naturliga och dominerande finansieringen. Sådana kan utformas med hjälp av samma teknik som ovan skisserats för successiva uppindexeringar av de skattemässiga avskrivningsunderlagen. Redan i samband med en övergång till borttagen avdragsrätt för ränteutgifter behöver det göras en engångsuppskrivning i schablonmässig form av det i skattesammanhang gällande avskrivningsunderlaget för att i rimlig form kompensera för borttagandet av den tidigare avdragsrätten. Eventuellt måste en sådan omvärdering t.o.m. göras branschspecifik.

På längre sikt kan den föreslagna successiva uppskrivningen av de vid varje tidpunkt återstående avskrivningsunderlagen göras till en närmast fullgod ersättning för ränteavdragsrätten även om tidsprofilen på effekterna skiljer sig – något som företagen själva i viss mån kan styra över genom att välja den takt för de skattemässiga avskrivningarna som bäst matchar deras finansiella kostnadsprofil och deras behov av att mer eller mindre snabbt utnyttja sitt befintliga avskrivningsunderlag för att den vägen snabbare få fram medel för nya investeringar. Modellen öppnar således för en ökad flexibilitet mellan företag i olika stadier på sin tillväxt.

Får vi skattemässig neutralitet mellan finansieringsformerna kommer vi naturligtvis på lång sikt att finna att pensionsfonder och liknande i betydande utsträckning kommer att kunna växla över

från kraftbolagsobligationer till kraftbolagsaktier utan att detta upplevs som någon gigantisk höjning av placeringarnas risknivå.

Ett speciellt problem är de bostadsföretag som idag rörelsebeskattas. De kan naturligtvis inte beskattas för sina hyresintäkter samtidigt som de fräntas rätten att göra avdrag för sina ofta betydande skuldräntor. Om staten av olika skäl inte kan göra de generella avskrivningsformlerna tillräckligt attraktiva för att täcka in dessa företags behov krävs en speciallagstiftning. Den mest långtgående vore naturligtvis att helt undandra hyresintäkter från bostadsbeståndet från rörelsebeskattning. Uppfattas de wind-fall gains som detta skulle resultera i som alltför provocerande återstår att skapa övergångsregler baserade på företagets faktiska skuldsättning och räntekostnader vid någon taktiskt vald tidpunkt bakåt i tiden.

I seminariebehandlingen av denna uppsats har också betänkligheter framförts kring vad som händer för banker och andra finansiella institut om räntor inte längre är vare sig skattepliktiga eller avdragsgilla. De måste sannolikt rörelsebeskattas i vanlig ordning, dvs. enligt nominella principer. I deras fall är det inte finansieringskostnader och finansiella intäkter som är utgångspunkten, utan pengar som lagervara i rörelsen. Självfallet kräver den blandning av principer som därvid uppkommer att det hålls en tydlig institutionell och skattemässig boskillnad mellan vad som är bankverksamhet med andras pengar och vad som övrig affärsverksamhet. Problemet uppkommer enbart i de fall det handlar om ren bankverksamhet och en insättning från allmänheten och gäller inte övriga aktörer på kapitalmarknaden.

Ytterligare en invändning som har rests handlar om att företag med sin bas i andra länder skulle välja att låna avdragsgillt i moderbolaget för att sedan omvandla de lånade medlen till aktiekapital i ett svenskt dotterbolag där medlen skulle kunna tillgodogöra sig ränteintäkter som inte företagsbeskattas. Detta är naturligtvis inte förenat med några kostnader sett ur svensk synvinkel utan det är moderbolagets regering som skulle kunna tänkas reagera med skattebestämmelser riktade mot utdelningar från dotterbolag som beskattats enligt svenska regler.

4 Slutord

Jag är naturligtvis medveten om att de tankar som uttryckts i denna uppsats i vissa avseenden antagligen är alltför långtgående för att passa in i den dagsaktuella skattedebatten. Jag har också formulerat dem i extrem och kompromisslös form för att vinna tydlighet och kunna hävda att faktiskt och i princip skulle kunna hålla i praktisk tillämpning. Men systemförändringar av den omfattning jag föreslår på kapitalbeskattningens område innebär naturligtvis risktaganden av olika slag. Vad jag hoppas åstadkomma är dock att i någon mån kunna skapa tvivel på att det som svenska politiker idag slår sig för bröstet med över, dvs. att ha genomfört en i internationell jämförelse påtagligt förmånlig företagsbeskattning inom bolagssektorn, verkligen representerar ett steg i rätt riktning om syftet är att skapa en internationellt konkurrenskraftig helhet på skatteområdet.

Självklart kommer det vi gör på skatteområdet att behöva bedömas bl.a. i förhållande till internationella förpliktelser och till utvecklingen inom EU. Vad som är möjligt att åstadkomma beror också på vad andra länder gör i sina skattesystem. Skattekonkurrensen om såväl individer som investeringar är en realitet. Ett förslag av det ovan skisserade slaget kommer därför knappast att kunna förverkligas i sin fulla omfattning. Däremot anger det en riktning för tänkandet som jag är övertygad om skulle bidra till ett bättre företagsklimat.

Kanske kommer vi i en inte alltför avlägsen framtid att få se en enhetlig kapitalinkomstskatt (inklusive utdelningsinkomster) på 15 procent i mottagarledet inom hela EU. Det blir då självklart en grund för motsvarande lägre inkomstskatt i företaget i förhållande till de 50 procent jag har laborerat med utan att neutraliteten mellan arbete och kapital behöver åsidosättas. Många praktiska problem framstår som mindre när bördorna delas. Kanske blir det t.o.m. lättare att med en uppdelning av inkomstskatten på företags-

inkomster på två led trygga en neutral beskattning mellan löneinkomster och företagarkinomster.

Även med en bibehållen kapitalinkomstskatt hos de slutliga mottagarna kvarstår de poänger som ligger i att söka hålla den effektiva skattesatsen på företagsvinster nere med hjälp av transformationer av avskrivningsunderlaget framför att sänka den formella skattesatsen. Poängen med detta är inte alltid intuitivt klar för alla. Vad som skymmer sikten är bl.a. all skepsis som under åren knutits till tidigare epokers generösa möjligheter för företagen att bilda s.k. obeskattade eller dolda reserver. Vad det här gäller är något i grunden helt annorlunda. Medan de obeskattade reserverna var företagsinterna resurser som låstes in bakom skattetrösklar handlar det här om en definitiv avskattning, men till en lägre genomsnittlig skattesats än den formella. Överskotten är sedan tillgängliga också för utdelning. För verksamheter som kräver faktiska reala investeringar av större omfattning kommer den effektiva skattesatsen över tiden att kunna göras mera förmånlig än den formella.

Vad gäller de – i den inledande delen av uppsatsen – föreslagna förändringarna av systemet för beskattning av arbetsinkomster är det svårt att se några invändningar från våra internationella samarbetsparter. De kräver omfattande förändringar i våra egna interna system. Det är allt. Men fördelarna för samhällsekonomin funktionsduglighet förefaller å andra sidan kunna bli högst påtagliga och reella.